

VIHANTI

Kohteen nimi: **Kalmastin Männikkö**

MJ-rekisteritunnus:

Määrittely: Muistomerkki/"isonvihan aikainen hautapaikka"

Peruskartta: 2434 05 Alpuu

ETRS-TM35FIN –tasokoordinaatit N 7145087, E 414143
Koordinaatit (YKJ): p = 7148080, i = 3414280, z = n. 88

Kohde sijaitsee Vihannin kirkosta noin 13 km kaakkoon Alpuun keskustassa olevan urheilukentän länsipuolella. Paikalla on muistokivi, jonka teksti kuuluu: *"Isonvihan muistokivi. Isonvihan aikana, vuosina 1713–1721, Alpuun kylän 17:stä asutusta talosta seitsemän jäi autioksi ja kuusi poltettiin. Yksitoista kyläläistä kuljetettiin vangittuina pois kotiseudulta. Tällä paikalla on perimätiedon mukaan sijainnut isonvihan uhrien kalmisto. Muistokiven pystytti v. 1988 Alpuun kyläläiset".* Viereisessä opastekyltissä mainitaan *"paikalta 1930-luvulla kaivauksissa esiintulleisiin ihmisten luurankoihin, joiden alkuperää ei ole selvitetty".* Opastekyltin mukaan paikka on rauhoitettu luonnonsuojelulailla. Kytissä mainitut "kaivaukset" eivät tiettävästi tarkoita arkeologisia kaivauksia vaan paikalla tehtyä kaivua yleensä.

Koska kohteesta ei ole tietoja muinaisjäännösrekisterissä, tarkastettiin kohde 26.5.2011. Mäntymetsää kasvavalta alueelta ei tavattu varmoja merkkejä mahdollisesta kalmistosta. Alueella oli muutamia, neljästä viiteen pientä kuoppaa tai painannetta, joiden muoto ja koko vaihteli. Havaitut painanteet saattavat olla luontaisiakin. Alueen eteläosassa ajouran päässä ja sen pohjoispuolella noin kohdassa p = 7148022, i = 3414278 oli kooltaan noin 1 x 2 metrin ja noin 30 cm syvä painanne, joka pitkälle muistutti aiemmin nähtyjä historiallisen ajan hautakuoppia. Kuoppaan tehtiin koekuoppa, jossa varsin syvältä kuopan pohjalta tavattiin tiiltä. Mitään hautaukseen viittaavaa ei paikalta löydetty. Alueen lounaisreunalla on matala hiekanottopaikka. Kokonaisuudessaan alueen laatu jäi hieman epämääräiseksi, mitään varmuudella hautauksista kertovaa ei paikalta löydetty.

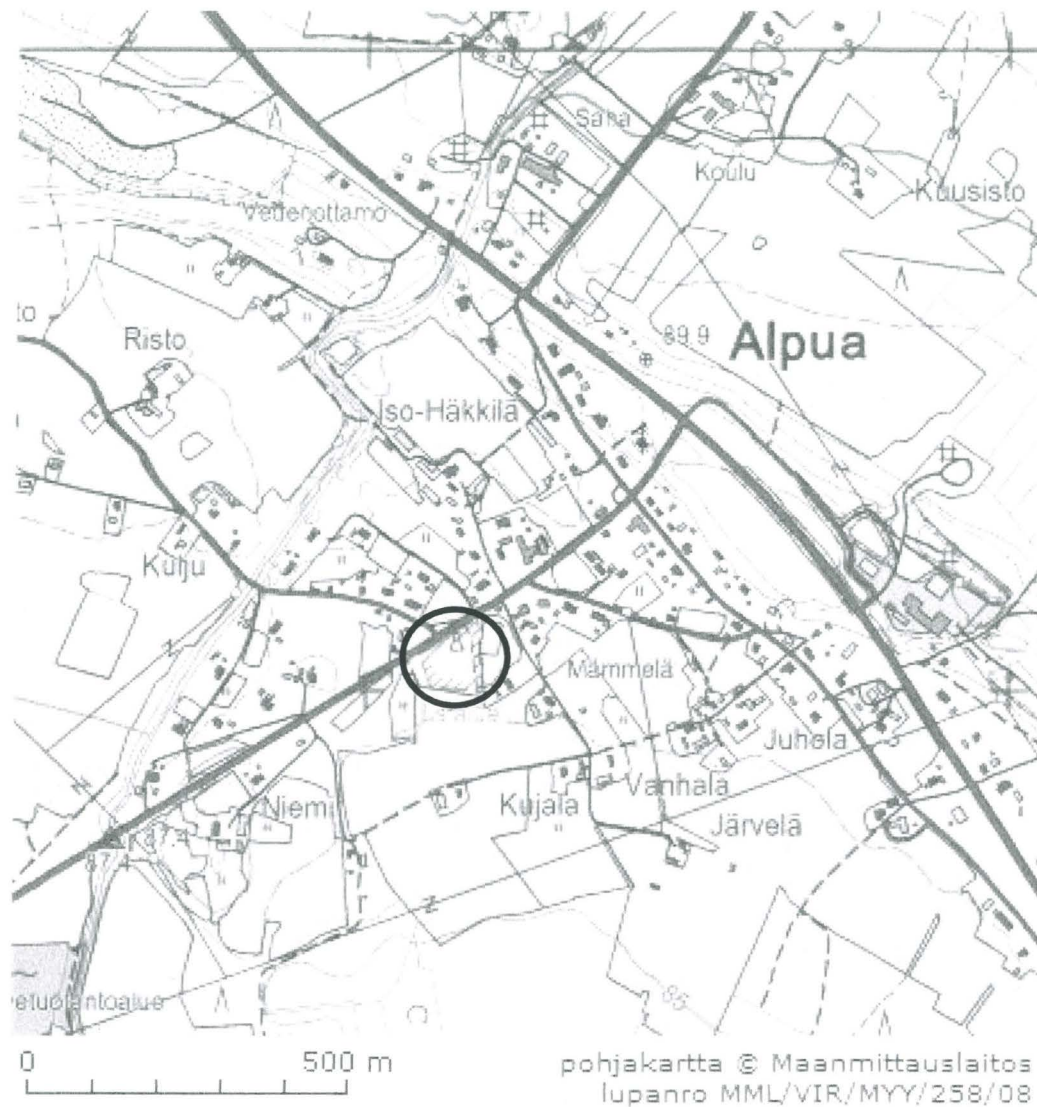
Vihanni kirja I (toim. Merja Karjalainen, Vihannin kunta, s.a.) kertoo Kalmastista seuraavaa: *"Nykyisin paikalla sijaitsee jo asutusta ja urheilukenttä.....Väittävätpä jotkut nuorisoseurantalon rakennusvaiheen aikana maasta löydetyn venäläispäällikön luita".* Onkin mahdollista, että varsinainen hautapaikka on sijainnut hieman nyt kyseessä olevaa aluetta idempänä urheilukentän ja sen itäpuolisen rakennetun alueen paikalla. Toisaalta alueen lounaispuolinen hiekanottopaikka voisi sopia mainituksi 1930-luvun kaivuksi. Edelleen mainittua teosta seuraillen Kalmastiin liittyy kellotarina, jonka mukaan Vihannin kirkon kellot on isonvihan aikana kätetty Kalmastiin.

Kohteen nimi ja siihen liittyvät tarinat viittaavat siihen, että paikalla todella on jonkin vainon aikaisia hautoja. Tehdyn tarkastuksen aikana varmuutta asiaan ei saatu.

Kohde tarkastettu 26.5.2011

Diat: PPM DG VH 6:2011:19:01-03

Ote muinaisjäännösrekisterin kartasta:

Oulussa 15.7.2011

Mika Sarkkinen M.S.

Mika Sarkkinen
tutkija
Pohjois-Pohjanmaan museo